

DARSLARNI TASHKIL QILISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH

Abduraximov Doniyor Baxodirovich

Guliston davlat universiteti dotsenti.

Taniberdiyev Akbarjon Abdugʻaniyevich

Guliston davlat universiteti katta oʻqituvchisi.

Monasipova Renata Fidanovna

Guliston davlat universiteti oʻqituvchisi.

Ismatillayev Avazbek

Guliston davlat universiteti oʻqituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7976819>

Annotatsiya. Biz bugun axborotlashgan jamiyatlar dunyosida, tobora rivojlanayotgan globallashuv jarayonlari, axborot-kommunikatsiya va internet texnologiyalari xamda intellektual tarraqqiyot hal qiluvchi rol oʻynayotgan jamiyatda yashamoqdamiz. Respublikamizda davlat miqyosida ushbu sohalarga alohida ahamiyat berid kelinmoqda. Ushbu maqolada darslarni tashkil qilish samaradorlikni oshirish boʻyicha taklif va mulohazalar ishlab chiqilgan.

Kalit soʻzlar: AKT, kompyuter, taʼlim, dars, darsdan tashqari mashgʻulot, shaxs.

INCREASING THE EFFICIENCY OF ORGANIZING LESSONS

Abstract. Today, we live in the world of information societies, in a society where increasingly developing globalization processes, information and communication and Internet technologies, as well as intellectual development play a decisive role. In our country, these areas are given special importance at the state level. In this article, proposals and comments on improving the effectiveness of the organization of classes have been developed.

Key words: ICT, computer, education, lesson, extracurricular activity, person.

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ УРОКОВ

Аннотация. Сегодня мы живем в мире информационных обществ, в обществе, где решающую роль играют все более развивающиеся процессы глобализации, информационно-коммуникационные и интернет-технологии, а также интеллектуальное развитие. В нашей стране этим направлениям придается особое значение на государственном уровне. В данной статье разработаны предложения и замечания по повышению эффективности организации занятий.

Ключевые слова: ИКТ, компьютер, образование, урок, внеклассная деятельность, человек.

Taʼlim jarayonining mohiyatini oʻzaro bogʻlangan uchta-oʻqitish, tarbiyalash va rivojlantirish kabi omillar tashkil etadi. Shu oʻrinda ushbu jarayonning pedagogik “ayyorliklari”ni istisno qilgan xolda, olingan bilimlarni mustaxkamlashning psixologik tabiati alohida oʻrin tutishini taʼkidlash mumkin. Ushbu jarayon anglangan, sinalgan hamda koʻnikma va malaka darajasiga etkazilgan boʻlsagina muayyan bilim inson tomonidan egallangan boʻladi. Anglash, sinash va olingan bilimlarni koʻp marotaba takrorlash jarayoni, odatda, mashgʻulotlarning faol shakllarida amalga oshiriladi. Bu shakllar turlicha va bir-birlaridan nafaqat uslubiy hamda didaktik taʼminlanganligi bilan, balki oʻqituvchining taʼsiri yoʻnaltirilgan obʼekt, aniqrogʻi, shaxsning kognitiv, samarali va motivli-erkli tomonlari bilan farqlanadi.

Darslarni tashkil qilishda, mavzu yuzasidan kelib chiqqan xolda mavzuning mohiyati va mazmunini to'la ochib bera oladigan va talabalarga etkazib bera olishda yuqori samara ko'rsata oladigan metodlardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Ma'ruza, amaliyot, seminar va laboratoriya darslarini tashkil qilish xar bir dars shaklidan kelib chiqib qo'yilgan ta'lablar asosida amalga oshiriladi. Darslarni tashkil qilishda an'anaviy va zamonaviy metodlardan to'g'ri foydalanish ta'labi qo'yiladi.

An'anaviy: tushuntirish, suhbat, savol-javob, kuzatish, yozma ishlarni bajarish va boshqalar. Zamonaviy-Interfaol: muzyorar, keys, debat, zanjir, 6x6x6 va boshqalarni misol keltirish mumkin.

An'anaviy va zamonaviy-interfaol metodlardan foydalanib informatika va axborot-texnologiyalari fanlarini tashkil qilish.

Mashg'ulotlarda qo'llanilayotgan «*Case-Study*», «*Aqliy hujum*», «*Tajriba o'tkazish*» kabi metodlar oliy ta'limda keng qo'llanadigan anchagina mashhur metodlar. Bu usullar katta miqdordagi g'oyalarni yig'ish, talaba shaxsini ayni bir xil fikrlash inertsiasidan holi qilish, ijodiy vazifalarni echish jarayonida dastlab paydo bo'lgan fikrlarni engishdir.

Keys metodi oliy ta'lim muassasalarida o'qitilayotgan fanlar bo'yicha talabalarning bilimni sinashga undan rejalashtirilgan imtihon va sinovlarda ham foydalanish mumkin.

Keys o'qituvchiga o'qitishning ixtiyoriy bosqichida va turli maqsad (predmetni o'qitishda, imtixon va sinov o'tkazishda, mustaqil ishlarni tashkil etishda va bo'sh o'rinlarda)da foydalanish imkoniyatini beradi.

1-rasm. Keysdan foydalanib, o'qitish chizmasi.

«*Case-Study*» metodida baxs munozara markaziy o'rinni egallaydi. Undan, odatda, talabalar etarli darajada bilim olgan va mustaqil fikrlashga erishgan, o'zlarini fikrlarini asoslaydigan, isbotlay oladigan paytlarida foydalanish maqsadga muvofiq.

Aqliy hujum, ba'zan miyyaga xujum ham ataladi. Bunda ko'proq g'yalarni yaratish va generatsiya qilishdan iborat tezkor vazifa bajarilib, mikroguruh a'zolari shaxsiy g'yalarni ilgari surish orqali (generatsiya qilish orqali) qiyin muammo echimi topiladi.

Informatika fanidan ma'ruza amaliyot va seminar mashg'ulotlarini tashkil etishda yuqorida ko'rsatilgan metodlar ko'plab tajriba sinovlari orqali yuqori samara ko'rsatib kelmoqda.

Informatika bo'yicha darsdan tashqari mashg'ulotlari tashkil qilish uchun bir necha mavzularini keltiramiz:

Yangi axborot texnologiyalari

1. Yangi axborot texnologiyalari bizning hayotimizda,
2. Yangi axborot texnologiyalarining ta'minotlari

3. Yangi axborot texnologiyalarining hayotimizdagi o'rnini.

Ada Lavleys

1. A. Lavleys hayoti
2. A.Lavleysning Ch. Bebidj bilan ishlari.
3. Programmalashtirishga qaratilgan A.Lavleysning atamaları.

Web texnologiyalari

1. Web texnologiyalari haqida.
2. HTML tili.
3. Web sahifa yaratish uchun dasturiy ta'minotlari haqida

Internet- global komyuter tarmog'i

- 1) Internet –Global kompyuter tarmog'i
- 2) Internet tarmog'ida adreslarning tuzilishi va sistemaviyligi
- 3) Internet xizmatlari va ularning turlari
- 4) Internet Explorer dasturi
- 5) Internet tarmog'ida qidiruvni tashkil etish.
- 6) Internet va muloqot madaniyati

Darsdan tashqari mashg'ulotlar o'qituvchilar tomonidan informatikaga qiziqqan o'quvchilar bilan o'tkaziladi. Bu ishni o'qituvchi rejalashtiradi va kerakligicha aniqlashtiradi. Darsdan tashqari mashg'ulotlar shakllariga:

- to'garaklar,
- disputlar,
- konkurslar,
- kechalar,
- lektsiyalar,
- devoriy gazetalar kiradi.

To'garak

Informatika bo'yicha to'garak bu faol va natijaviy darsdan tashqari mashg'ulotlardan biri. To'garak asosida ixtiyoriylik printsiplari yotadi. Odatda to'garaklar yaxshi o'qiydigan o'quvchilar uchun tashkil etiladi. Ammo ba'zida yaxshi o'qimaydigan o'quvchilar ham xoxish bildiradilar va to'garakda yaxshi natijalarga erishadilar. Faqat bunday o'quvchilarga e'tibor berib qarash kerak. Kompyuterga, informatikaga bo'lgan qiziqishlarini mustahkamlashga harakat qilish kerak. To'garak ishini 2 yo'nalishga ajratsa bo'ladi. Birinchisi, asosan, fikrlashni rivojlantirishga va hisoblash texnikasi, informatikaga bo'lgan boshlanich qiziqishni shakllantirishga yo'naltirilgan. Ikkinchisi, informatika bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirish va dasturlash tillarni o'rganish.

Ekskursiyalar

O'quvchilar ekskursiyalarga juda qiziqadilar. Ma'lumki, o'quvchilarni maktab matbuoti bilan tarbiyalash darsdan tashqari mashg'ulotlarning muhim yo'nalishi. U maktab gazetalarini mazmuni va o'quvchilarni gazeta chiqarish jarayonida muharrir, redkollegiya va korrespondent sifatida faol qatnashish ta'siri ostida amalga oshiriladi. O'quvchilar EHM yordamida mustaqil gazeta chiqarishlari uchun, ularni tekst va grafik redaktorlari bilan ishlashga o'rgatish kerak.

Kecha va konkurslar

Kecha va konkurslar o'quvchilar bilan ishlashda muhim ahamiyatga ega.

O'quvchilarda har xil konkurslar qiziqish uyg'otadi. Informatika bo'yicha konkurs sifatida

- "Nima?, Qaerda?, Qachon?",

- "Kompyuter o'yini musobaqasi" o'yinlarini tashkil qilish zarur.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkin informatika fanlaridan dars mashg'ulotlarini tashkil qilishda turli texnik va metodik vositalardan samaraliy foydalanish samaradorlikni oshirishda muximdir. Nafaqat informatika balki boshqa fanlardan dars mashg'ulotlarini va darsdan tashqari mashg'ulotlarni tashkil qilishda muximdir.

REFERENCES

1. Avazbek Ismatillayev (2022). Biometric information security systems. Science and Education, 3 (8), 17-22.
2. Taniberdiev Akbarjon Abduganievich, & Taniberdiev Akmal Abduganievich (2016). Cluster-module as a method of improving the current trend in the structure of the lesson of physical culture for students with different levels of physical fitness. European science review, (9-10), 157-159.
3. Танибердиев, А. А., & Танибердиев, А. А. (2016). Кластерно-модульный метод как современная тенденция совершенствования в структуре урока по физической культуре для студентов с различным уровнем физической подготовленности. Молодой ученый, (11), 1555-1558.
4. Taniberdiev, A. A., & Taniberdiev, A. A. Section 7. Pedagogy. September–October, 157.
5. Абдураимов, Д. Э., Норматова, М. Н., & Монасипова, Р. Ф. (2021). УГРОЗЫ В ИНТЕРНЕТЕ И СПОСОБЫ ИХ УСТРАНЕНИЯ. Экономика и социум, (7 (86)), 351-356.
6. Абдураимов, Д. Э. Ў., Норматова, М. Н., & Монасипова, Р. Ф. (2021). ЛИБМАН ТИПИДАГИ ИТЕРАЦИН УСУЛНИ ЭЛАСТИКЛИК НАЗАРИЯСИ МАСАЛАСИГА ҚЎЛЛАШНИНГ МАТЕМАТИК МОДЕЛИ. Science and Education, 2(1), 15-20.
7. Abduraximov, D. B., & Toshtemirov, D. E. (2020). Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi. O'quv qo'llanma.
8. Abduraximov, D. B. Text of lectures on economic informatics. Gulistan 2008.
9. Абдурахимов, Д. А. (2016). Прогнозирование развития регионов Узбекистана. Молодой ученый, (21-1), 2-4.
10. Kornilov, G. P., Abdulveleev, I. R., Logunova, O. S., Kalandarov, P. I., Tursunov, O., Kodirov, D., & Abdurakhimov, D. (2022, December). Electric power supply of steel producing companies: Schematic design solutions to improve reliability of power grids. In AIP Conference Proceedings (Vol. 2686, No. 1, p. 020005). AIP Publishing LLC.
11. D. Abduraximov, & M. Baxodirov (2022). TA'LIMNI AXBOROTLASHTIRISHDA ZAMONAVIY AXBOROT TEXNOLOGIYALARI IMKONIYATLARIDAN FOYDALANISH. Science and innovation, 1 (B7), 1529-1534. doi: 10.5281/zenodo.7315741
12. Абдурахимов, Д. Б. (2022). АХБОРОТЛАШГАН ЖАМИЯТДА ИНТЕРНЕТДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ ИЖОБИЙ ВА САЛБИЙ ОҚИБАТЛАРИ. Экономика и социум, (1-1 (92)), 287-292.

13. Abduraximov, D. ., Taniberdiyev, A., Monasipova, R. ., & Ismatillayev , A. (2023). O‘QITUVCHINING INNOVATSION FAOLIYATGA TAYYORLASH METODLARI. Евразийский журнал технологий и инноваций, 1(5 Part 2), 123–127. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejti/article/view/15421>.
14. Abduraximov, D. B. (2019). FEATURES OF THE USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS. Bulletin of Gulistan State University, 2020(2), 28-33.
15. Абдукодилов, А. А., & Тоштемиров, Д. Э. (2019). Таълим муассасаларида ахбороткоммуникация технологияларидан фойдаланиш методикаси. Монография. Гулистон:“Университет, 232.
16. Toshtemirov Doniyor Eshbayevich (2022). ЎҚУВ ЖАРАЁНИДА РАҚАМЛИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ИМКОНИЯТЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ. Science and innovation, 1 (Special Issue 2), 554-560. doi: 10.5281/zenodo.7368049
17. Doniyor Baxtiyor O‘G‘Li Jonibekov, & Doniyor Toshtemirov (2021). AQLIY BILISH DARAJASINI ANIQLASHDA DIDAKTIK O‘YIN METODLARIDAN FOYDALANISH USULLARI. Scientific progress, 2 (2), 1052-1062.
18. Negmatulloev , Z., Abduraximov , D. ., Allayorov , S. ., & Adilov, A. . (2023). MATHCAD MUHITIDADA DASTURLASH. Евразийский журнал технологий и инноваций, 1(5 Part 2), 41–45. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejti/article/view/15205>
19. Mavlonov, S. ., Monasipova , R. ., & Qilichev, S. . (2023). ELEKTRON TA‘LIM MUHITLARIDA AXBOROT XAVFSIZLIGI TA‘LIMINING SAMARALIGINI OSHIRISH TAMOILLARI. Евразийский журнал технологий и инноваций, 1(5 Part 2), 37–40. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejti/article/view/15204>